

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Zuidas Amsterdam - Flanken

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

7 juli 2010 / rapportnummer 2425-51

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De gemeente Amsterdam wil de Zuidas verder ontwikkelen. Het gaat om de ontwikkeling van woningen, kantoren en diverse voorzieningen aan de flanken van de Zuidas. De Zuidas wil in 2030 tot de top-10 van duurzame stedelijke centra van Europa behoren. Voor de besluitvorming over de bestemmingsplannen wordt een procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. De gemeenteraad van de gemeente Amsterdam is bevoegd gezag.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een beschrijving van de duurzaamheidsambities, vertaald in concrete doelstellingen. Toets de alternatieven en varianten daaraan;
- een beschrijving van de verkeersaspecten van alle modaliteiten met aandacht voor:
  - de effecten op geluidsbelasting en luchtkwaliteit;
  - de verkeersafwikkeling van en naar het plangebied;
  - parkeercapaciteit voor auto en fiets;
  - verkeersveiligheid.
- een beschrijving van het lokale woon- en leefmilieu in relatie tot de stedelijke verdichting;
- inzicht in de consequenties die de realisatie van het dok naar verwachting zal hebben op de voorgenomen activiteit;
- inzicht in de fasering van de ontwikkelingen en op welke wijze rekening zal worden gehouden met tijdelijke milieueffecten.

Verder moet het MER een zelfstandig leesbare samenvatting met bijpassend kaart- en beeldmateriaal bevatten.

Voor de herinrichting van de terreinen van de Vrije Universiteit van Amsterdam en het medisch centrum van de Vrije Universiteit, die deel uitmaken van het projectgebied van de Zuidas, wordt een separate m.e.r.-procedure doorlopen. De Commissie benadrukt dat het van belang is dat beide MER-en op elkaar worden afgestemd zoals ook in de startnotities is aangegeven.²

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

---

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *zienswijzen*.

² Zie hierover ook de zienswijzen van Rijkswaterstaat, Milieucentrum Amsterdam, AKD namens Beheermaatschappij WTC Amsterdam B.V. en Bewonersplatform Zuidas (nr. 3, 7, 11 en 14 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

2. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

2.1 Ambities

De duurzaamheidsambities voor de Zuidas zijn hoog. In de startnotitie wordt aangegeven dat de Zuidas in 2030 tot de top-10 van duurzame stedelijke centra in Europa wil behoren en dat duurzaamheid geen randvoorwaarde is, maar een succesfactor.

Gezien de ambities van de gemeente is het van belang om de doelstellingen op het vlak van duurzaamheid een prominente plek te geven in het MER. De Commissie adviseert daarom om de duurzaamheidsambities te vertalen in zo concreet mogelijke doelstellingen. Dit betreft zowel op gebouwniveau als voor de openbare ruimte. Aan de hand van het MER kan dan worden bekeken welke doelen onder welke randvoorwaarden realiseerbaar zijn.

Het is wenselijk om de doelstellingen zodanig uit te werken dat ze in twee stadia in het planvormingsproces een rol kunnen vervullen:

- bij de afbakening van te beschrijven alternatieven en het verhelderen waarom andere oplossingsrichtingen buiten beschouwing worden gelaten;
- bij de rangschikking van alternatieven op doelbereik.

2.2 Nut en noodzaak

Geef in het MER aan hoe de ontwikkeling van de kantoren in de Zuidas past binnen de bestaande kantorenvorraad in de Noordvleugel, zowel kwantitatief als kwalitatief. Geef daarnaast aan in hoeverre er sprake kan zijn van verdringingseffecten op de kantorenmarkt. Besteed op dezelfde wijze aandacht aan de geplande woningbouw.

2.3 Beleidskader

De startnotitie gaat in op het beleidskader en de wet- en regelgeving die relevant zijn voor het voornemen. Geef in het MER aan welke randvoorwaarden en uitgangspunten hieruit voortkomen en wat de consequenties voor (onderdelen van) het voornemen zijn. Besteed naast de in de startnotitie genoemde kaders aandacht aan het gemeentelijk milieubeleid.

2.4 Te nemen besluiten

De startnotitie geeft niet concreet aan op welke wijze de voorgenomen activiteiten in de bestemmingsplannen worden vastgelegd. Indien de gemeente er voor kiest om (voor een deel) de activiteiten met een definitieve eindbestemming op te nemen in de bestemmingsplannen, moet het MER een daar op aansluitend detailniveau bevatten. Voor onderdelen die nog niet zo concreet zijn kan in het MER met bandbreedtes worden gewerkt.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Voorgenomen activiteit

Het voornemen is globaal beschreven in de startnotitie. Werk in het MER de verschillende onderdelen van het voornemen verder uit, voorzover deze relevant zijn voor de milieueffecten van het plan. Beschrijf de voorgenomen ontwikkelingen zo uitgebreid als nodig is om een goede effectbeschrijving mogelijk te maken en de alternatieven te kunnen vergelijken. Maak daarbij zoveel mogelijk gebruik van kaart- en beeldmateriaal. De onderstaande punten moeten bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit ook aan de orde komen.

Fasering

De periode waarbinnen de verschillende functies zullen worden gerealiseerd in bestaand stedelijk gebied is lang en afhankelijk van vele spelers. Maak in het MER daarom inzichtelijk hoe de fasering en de uitvoering van de verschillende onderdelen van het initiatief is.³ Geef daarnaast de onderlinge samenhang tussen de verschillende onderdelen aan. Beantwoord daarbij onder meer de vraag welke onderdelen geen doorgang kunnen vinden wanneer een bepaald ander onderdeel niet kan worden uitgevoerd.

Bezoekersaantallen

Onderbouw in het MER de verwachte bezoekersaantallen voor alle functies binnen het gebied. Geef hierbij ook de bandbreedte aan van het minimum en maximum bezoekersaantal. Geef in het MER de verdeling aan over de dag, over de week en het jaar weer, zodat bepaald kan worden wanneer en hoe vaak de drukste momenten optreden.

Verkeer ⁴

Beschrijf op basis van de voorgaande paragraaf de maatgevende perioden voor verkeer. Maak hierbij onderscheid in personenauto-, vrachtverkeer, openbaar vervoer en vervoer per fiets (modal split).

Beschrijf in het MER de omvang en de herkomst van het door het voornemen gegenereerde gemotoriseerde en langzaam verkeer. Ga daarbij in op de voorgenomen ontsluiting van het plangebied voor (vracht)auto's, openbaar vervoer en fietsers. Geef aan welke infrastructuur voor auto, openbaar vervoer en langzaam verkeer reeds aanwezig is, welke gewijzigd/toegevoegd wordt en wanneer dat gebeurt. Geef daarbij aan hoe de principes van duurzaam veilige infrastructuur worden toegepast. Besteed ook aandacht aan de bereikbaarheid voor langzaam verkeer vanuit de bredere omgeving.

Parkeren

Beschrijf zoveel mogelijk kwantitatief in het MER de algemene uitgangspunten voor het parkeren (auto en fiets) en de ruimtelijke consequenties daarvan.⁵

---

³ Dit houdt mede verband met een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in de 'aanleg'-fase (zie ook § 4.1).

⁴ Zie hierover ook de zienswijzen van A.J.H. Mante, J.D.M. Meurs, Milieucentrum Amsterdam, Wijkopbouwcentrum Buitenveldert, Vereniging Vrienden van het Beatrixpark, de gemeente Amstelveen, AKD namens Beheermaatschappij W.T.C Amsterdam B.V., P. H. Kemme en Bewonersplatform Zuidas (nr. 1, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12 en 14 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

⁵ Zie hierover ook de zienswijzen van de Vereniging Beethovenstraat/Parnassusweg, Milieucentrum Amsterdam gemeente Amstelveen, P. H. Kemme, M.L. Mante-Wagenaar en Bewonersplatform Zuidas (nr. 4, 7, 10, 12, 13 en 14 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

3.2 Alternatieven

In de startnotitie is aangegeven dat het MER drie alternatieven zal beschouwen: de voorgenomen activiteit en de voorgenomen activiteit met een verlaging en een verhoging van 15% van het programma. Binnen de alternatieven zullen nog diverse varianten worden onderzocht op het vlak van duurzaamheid, mobiliteit en positionering van functies binnen deelgebieden. De Commissie is van mening dat de varianten de meeste aandacht verdienen in het MER gezien de te verwachten verschillen in effecten.

3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Zoals in de startnotitie al is aangegeven is het per 1 juli 2010 (inwerkingtreding Wet modernisering m.e.r.) geen wettelijk inhoudsvereiste meer om een meest milieuvriendelijk alternatief (mma) op te nemen in het MER. Wel dienen nog steeds alle redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven beschreven te worden, waaronder milieuvriendelijke alternatieven. Daarnaast is het verplicht om mitigerende en compenserende maatregelen te beschouwen in het MER.⁶ Werk deze in het MER uit voor de flanken van de Zuidas. De Commissie is van mening dat in de Visie Zuidas (2009) belangrijke milieuvriendelijke maatregelen staan. Zie verder ook paragraaf 4.8 van dit advies.

3.4 Referentie

De Commissie vindt het van belang dat op kwalitatieve wijze⁷ inzicht wordt gegeven in de consequenties die de mogelijke realisatie van het dok naar verwachting zal hebben op de voorgenomen activiteit en vice versa.⁸ In de startnotitie wordt ook aangegeven dat de consequenties op hoofdlijnen zullen worden beschouwd in het MER. Er zal worden uitgegaan van twee referentiesituaties een zonder ontwikkeling van het dok en een met de ontwikkeling van het dok. De Commissie adviseert om ook te kijken naar de mogelijke verslechtering van de milieusituatie (met name luchtkwaliteit en geluid) bij de geplande tunnelmond van het dok. De consequenties voor het plan en de mogelijke maatregelen moeten daarbij worden aangegeven.

---

⁶ Zie hierover ook de zienswijzen van Vereniging Beethovenstraat/Parnassusweg en Milieucentrum Amsterdam (nr. 4 en 7 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

⁷ Bij de besluitvorming over het dok moeten ook de kwantitatieve effecten worden onderzocht.

⁸ Zie hierover ook de zienswijzen van Rijkswaterstaat en AKD namens Beheermaatschappij W.T.C Amsterdam B.V. (nr. 3 en 11 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

4. BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN MILIEUGEVOLGEN

4.1 Algemeen

De alternatieven dienen getoetst te worden aan het doelbereik en de milieugevolgen. Geef in het MER inzicht in het beoordelingskader voor de doelstellingen en voor de milieugevolgen van het voornemen. De Commissie adviseert waar zinvol de toetsingscriteria die hierbij gehanteerd worden van kwantitatieve en meetbare indicatoren te voorzien. Geef waar relevant aan welk gewicht aan de criteria wordt toegekend bij de beoordeling van de alternatieven. Geef in het MER de begrenzing van het studiegebied aan. De begrenzing moet zodanig worden gekozen dat alle effecten van de verschillende onderdelen van het voornemen in beeld worden gebracht, ook als deze effecten zich buiten het plangebied voordoen zoals bij verkeer en daaraan gerelateerde aspecten en water.⁹

4.2 Tijdelijke milieugevolgen

Beschrijf in het MER de systematiek van de omgang met tijdelijke milieueffecten gezien de lange periode waarover de verschillende functies zullen worden gerealiseerd in bestaand stedelijk gebied (zie ook paragraaf 3.1 van dit advies).¹⁰ De volgende aspecten zijn in ieder geval van belang: hinder door bouwwerkzaamheden/-verkeer, bereikbaarheid, parkeermogelijkheden en verkeersveiligheid.

4.3 Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer en de daaraan gerelateerde milieuaspecten zijn van groot belang om te beschrijven in het MER (zie ook paragraaf 3.1 van dit advies). De infrastructuur in het studiegebied is nu al zwaar belast met daaraan gerelateerde gevolgen voor geluid, lucht, externe veiligheid en verkeersveiligheid. Ga in op de volgende aspecten:

Mobiliteit ¹¹

- omvang en routevorming van personenautoverkeer, vrachtverkeer, openbaar vervoer en fietsverkeer van en naar het plangebied;
- de verkeersintensiteiten (etmaal en maatgevend spitsuur) op relevante wegvakken, onderscheiden naar personenautoverkeer, vrachtverkeer, openbaar vervoer en fietsverkeer;
- de kwaliteit van de verkeersafwikkeling door middel van I/C-verhoudingen en de capaciteit van de relevante kruispunten in plan- en studiegebied;
- de mogelijkheden om de modal split te beïnvloeden ten gunste van openbaar vervoer (collectief en individueel) en fiets;

---

⁹ Zie hierover ook de zienswijzen van AKD namens Beheermaatschappij W.T.C Amsterdam B.V en P. H. Kemme (nr. 11 en 12 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

¹⁰ Zie hierover ook het advies van A.J.H. Mante, Milieucentrum Amsterdam, Vereniging Vrienden van het Beatrixpark en AKD namens Beheermaatschappij W.T.C Amsterdam B.V. (nr. 1, 7, 9 en 11 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

¹¹ Zie hierover ook de zienswijzen van A.J.H. Mante, Rijkswaterstaat, J.D.M. Meurs, de gemeente Amstelveen, AKD namens Beheermaatschappij W.T.C Amsterdam B.V., P. H. Kemme en Bewonersplatform Zuidas (nr. 1, 3, 5, 10, 11, 12 en 14 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

- tijdelijke verkeersaspecten gedurende de realisatie periode (zie paragraaf 4.2 van dit advies);
- mogelijke knelpunten in de afwikkeling van en tussen de verschillende modaliteiten, beschrijf zo nodig maatregelen om deze knelpunten op te lossen.

In de startnotitie is aangegeven dat het verkeersmodel als planjaar 2020 heeft. De voorgenomen activiteit is in 2020 echter nog niet volledig gerealiseerd.¹² Geef aan hoe het totale bouwprogramma tot 2030 in het verkeersmodel wordt doorgerekend en welke aannames daarbij worden gedaan.

Verkeersveiligheid ¹³

De Commissie vindt dat het aspect verkeersveiligheid bijzondere aandacht verdient in het MER. Het gaat om een intensief gebruikt stedelijk gebied en er zullen veel voetgangers en fietsers aanwezig zijn wat kan conflicteren met het vele gemotoriseerde verkeer. Besteed voor zover mogelijk zowel aandacht aan de te verwachten aantallen ongevallen (kwantitatief met behulp van ongevalcijfers en kentallensystematiek) als aan de ontwerpuitgangspunten die de verkeersveiligheid bepalen. Geef aan hoe de weginfrastructuur wordt ingericht op basis van 'Duurzaam Veilig'.

Hulpdiensten

Beschrijf hoe de bereikbaarheid van het plangebied voor hulpdiensten gewaarborgd wordt ook in geval van grootschalige incidenten.¹⁴ Dit punt kan op gespannen voet staan met het tegengaan van doorgaand verkeer in verband met verkeersveiligheid. Het is daarom van belang om in het MER aan te geven hoe daarmee zal worden omgegaan.

4.4 Geluid

Beschrijf de huidige of heersende geluidbelasting op gevoelige bestemmingen en de geluidbelasting ten gevolge van de verschillende alternatieven/varianten voor het bepalende referentiejaar.¹⁵ Geef in het MER de geluidbelaste bestemmingen aan vanaf de voorkeurswaarde van 48 dB (uitgedrukt in de Europese dosismaat Lden) in stappen van 5 dB. Presenteer de geluidscontouren op een contourenkaart. Ga in het MER ook in op de geluidsbelasting van relevante inrichtingen.

Beschouw de cumulatieve effecten van de verschillende geluidbronnen. Ga hier met name uit van het verkeerslawaaai en railverkeerslawaaai. Geef aan of het luchtvaartlawaaai ten gevolge van Schiphol nog invloed heeft op de voorgenomen activiteit. Houd hierbij rekening met gestelde in het te herziene Luchtvaartindielingsbesluit.

Geef aan hoe op gebouwniveau wordt omgegaan met een hoge geluidbelasting. Houd hierbij rekening met de gemeentelijke beleidsregels ten aanzien van geluid.

¹² Zie bladzijde 16 van de startnotitie.

¹³ Zie hierover ook de zienswijzen van A.J.H. Mante, J.D.M. Meurs, M.L. Mante-Wagenaar en Bewonersplatform Zuidas (nr. 1, 5, 13 en 14 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

¹⁴ Zie hierover ook de zienswijze van de Brandweer Amsterdam-Amstelland (nr. 2 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

¹⁵ Zie hierover ook het advies van Vereniging Beethovenstraat/Parnassusweg, J.D.M. Meurs en P. H. Kemme (nr. 4, 5 en 12 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

4.5 Luchtkwaliteit

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en NO₂ te beschrijven, ook onder de grenswaarden.¹⁶ Beschrijf de uitgangspunten voor de berekeningen. Houd hierbij tevens rekening met het gemeentelijk beleid ten aanzien van luchtkwaliteit (Richtlijn gevoelige bestemmingen luchtkwaliteit Amsterdam).

Presenteer de resultaten van de berekeningen middels verschilcontourenkaarten en geef de hoeveelheid en ligging aan van de voorziene woningen en andere gevoelige bestemmingen en voorzieningen.

Het is niet te verwachten dat de grenswaarden¹⁷ en richtwaarden¹⁸ voor de overige stoffen zoals beschreven in hoofdstuk 5 van de Wet milieubeheer zullen worden overschreden. Gezien de jurisprudentie beveelt de Commissie aan om in het MER met een heldere onderbouwing aan te geven of overschrijding van deze grenswaarden in dit gebied uitgesloten is.

Geef aan hoe het project is opgenomen in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Beschrijf de relatie van lokale NSL maatregelen tot deze gebiedsontwikkeling en de effecten daarvan op de ontwikkeling.

4.6 Externe Veiligheid

Beschrijf in het MER of er, naast de risico's ten gevolge van het vervoer van gevaarlijke stoffen, binnen het plangebied locaties aanwezig zijn die risico's voor externe veiligheid en calamiteiten met zich mee kunnen brengen. Denk hierbij aan de aanwezigheid van tankstations en krachtcentrales alsmede de ligging van hogedruk gasleidingen. Geef tevens aan welke maatregelen worden getroffen om deze risico's te minimaliseren.¹⁹

Geef aan waar en in welke mate er knelpunten zijn ten aanzien van het plaatsgebonden risico en/of het groepsrisico, besteed hierbij bijzondere aandacht aan de introductie van nieuwe kwetsbare objecten in het plangebied. Houdt hierbij rekening met het gemeentelijk beleid voor externe veiligheid.

4.7 Bodem en water

Beschrijf het huidige en het toekomstig te realiseren waterhuishoudingsstelsel. Geef daarbij ook aan in hoeverre er in het gebied knelpunten voorkomen met betrekking tot het kwantitatieve en kwalitatieve waterbeheer en hoe daar bij de realisatie van het voornemen op kan worden ingespeeld.

Door de toenemende verharding in het plangebied zal er in het gebied extra opvang van water gerealiseerd moeten worden. Beschrijf in het MER wat de effecten van het voornemen zijn op de waterafvoer en op de waterbergingopgave. Kijk daarbij naar een groter gebied dan het plangebied. Motiveer in het MER de grootte van het studiegebied.

¹⁶ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

¹⁷ Grenswaarden voor SO₂, CO, Pb en benzeen.

¹⁸ Richtwaarden voor nikkel, arseen, cadmium, ozon en benzo(a)pyreen.

¹⁹ Zie hierover ook de zienswijze van de Brandweer Amsterdam-Amstelland (nr. 2 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies.

Geef inzicht in de mogelijkheden voor het realiseren van de beoogde waterberging op gebouw- en kavelniveau en geef aan hoe dat mede kan leiden tot een hogere kwaliteit van de leefomgeving (landschappelijk, voorkomen hitte eilanden).

Geef een beschrijving van de te verwachten waterkwaliteit en eventueel benodigde maatregelen om te voldoen aan gestelde normen. Geef aan hoe aan de ecologische functie van het water invulling wordt gegeven.

Geef in het MER de omvang en reikwijdte aan van effecten op de grondwaterstand door bemaling in de aanlegfase en door bebouwing en bemaling na realisatie van de plannen.²⁰ Geef aan of dit kan leiden tot zettingen en schade aan bestaand bebouwing.

Beschrijf in het MER de bodemopbouw en geef aan welke ingrepen in de bodem nodig zijn om bij intensivering het gebied geschikt te maken voor de bouw van woningen, kantoren en voorzieningen en aanleg van infrastructuur. Geef aan hoeveel grondverzet daarbij nodig is, en of de grondbalans gesloten zal zijn.

4.8 Natuur

Het MER moet duidelijk maken of de voorgenomen activiteit gevolgen kan hebben op de natuur.²¹ Hierbij is het van belang inzichtelijk te maken welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.²² Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

---

²⁰ Zie hierover ook de zienswijzen van Rijkswaterstaat en de Vereniging Beethovenstraat/Parnassusweg (nr. 3 en 4 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

²¹ Zie hierover ook de zienswijzen van A.J.H. Mante, Vereniging Beethovenstraat/Parnassusweg, J.D.M. Meurs, Milieucentrum Amsterdam, Vereniging Vrienden van het Beatrixpark en M.L. Mante-Wagenaar (nr. 1, 4, 5, 7, 9 en 13 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

²² Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrictlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

4.9 Duurzaamheid

De ambities op het vlak van duurzaamheid zijn hoog. In de Visie Zuidas 2009 zijn stappen gezet naar een verdere concretisering van deze ambities. Enerzijds door criteria te stellen op gebouwniveau (BREEAM/LEED) en anderzijds door de eigen opgave voor de stedenbouwkundige inrichting en openbare ruimte te structureren. Besteed in het MER aandacht aan de (ruimtelijke) mogelijkheden en randvoorwaarden die direct of indirect bijdragen aan het realiseren van de duurzaamheidsambities (zie ook paragraaf 2.1 van dit advies).²³

Energie en CO₂

De ambitie is een CO₂ neutrale ontwikkeling. Geef in het MER aan hoe daar bij de ruimtelijke planvorming rekening mee zal worden gehouden. Welke maatregelen zijn voorzien voor energieopwekking, gebruik restwarmte, warmte opslag en distributie. Denk hierbij specifiek aan voorzieningen t.b.v. stadverwarming en WKO.²⁴

Klimaat en water

Geef aan in hoeverre de plannen bestendig zijn voor klimaatverandering. Denk daarbij niet alleen aan waterberging en afvoercapaciteit in perioden van extreme neerslag of droogte, maar ook aan het lokaal optreden van hitte-eilanden in relatie tot woon- en zorgfunctie in het gebied.

Materiaal en afval

De plannen bouwen voort op bestaand Amsterdams beleid ten aanzien van afvalscheiding, afval inzameling en opwekken groene stroom uit afval. Geef aan welke resultaten hiermee worden behaald en in hoeverre die representatief zijn voor de toekomstige Zuidas en welke aanvullende maatregelen (preventie, hergebruik, verwerking) worden overwogen.

Beschrijf de doelstellingen ten aanzien van duurzaam gebruik van grondstoffen bij de aanleg en bebouwing van de openbare ruimte en op welke wijze die gerealiseerd worden.

Leefklimaat

De herontwikkeling biedt kansen om een aantrekkelijk nieuw stedelijk gebied te creëren. Daarentegen kan verdichting van het plangebied ook op gespannen voet staan met de kwaliteit van de leefomgeving. Geef aan welke combinatie van maatregelen zullen worden toegepast bij de Zuidas ten behoeve van het leefklimaat. De Commissie denkt hierbij aan de volgende aspecten: milieuhinderbeperking, kwaliteit van de openbare ruimte, groenvoorzieningen, het voorkomen van windhinder en van hitte-eilanden alsmede het creëren van schaduwplekken, bevorderen sociale veiligheid en levendigheid.²⁵ Zie ook paragraaf 4.9 van dit advies. De realisatie van het dok heeft een grote invloed op de leefbaarheid in het gebied. Ga in het MER daar op in.

---

²³ Maatregel voor en duurzame mobiliteit, duurzaam waterbeheer en gezondheid komen terug in paragrafen 4.3 en 4.7 en 4.9 van dit advies.

²⁴ Zie hierover ook de zienswijze van de gemeente Amstelveen (nr.10 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

²⁵ Zie hierover ook de zienswijzen van A.J.H. Mante, Vereniging Beethovenstraat/Parnassusweg, J.D.M. Meurs, Milieucentrum Amsterdam, Wijkopbouwcentrum Buitenveldert, Vereniging Vrienden van het Beatrixpark, de gemeente Amstelveen P. H. Kemme, M.L. Mante-Wagenaar en Bewonersplatform Zuidas (nr.1, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12 13 en 14 en 15 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

Ecologie

De Zuidas heeft een eigen stedelijke ecologische kwaliteit waar zich lokaal specifieke ecologische kwaliteiten kunnen voordoen of gerealiseerd kunnen worden. Geef aan welke maatregelen worden genomen om de ecologische waarde te verhogen en de biodiversiteit te vergroten.

4.10 Gezondheid

De gezondheidseffecten zijn van belang voor de (toekomstige) bewoners en bezoekers van het gebied. Voor het plangebied is vooral de (cumulatie van de) invloedssfeer van bestaande en (mogelijk toekomstige) activiteiten van belang. Het gaat hier om luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid.

Geef op basis van de in paragraaf 4.4 t/m 4.6 genoemde informatie aan hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de diverse contouren voor geluid, NO₂, PM₁₀, PM_{2,5} en Plaatsgebonden Risico voorzien zijn. Combineer de (hoogste contouren van de) kaarten voor lucht, geluid en risico's in de huidige situatie en in de referentiesituatie en geef aan hoeveel woningen voorzien zijn in gebieden waar de knelpunten zitten met een gecombineerde hoge belasting voor lucht, geluid en/of risico's leefbaarheid. Geef aan wat de mogelijkheden zijn om de omvang van de blootstelling te minimaliseren.

Naast de negatieve gezondheidseffecten kan de inrichting van het plangebied ook de gezondheid van de toekomstige bewoners bevorderen.²⁶ Geef aan in hoeverre deze aspecten in het plan bijdragen aan de gezondheid van de bewoners. Zie hierover ook de voorgaande paragraaf over duurzaamheid.

---

²⁶ Bijvoorbeeld door de groen- en waterstructuur in het plangebied, de mogelijkheden voor beweging en sport door bijvoorbeeld fiets- en wandelroutes, speelplaatsen en recreatiemogelijkheden, sociale- en verkeersveiligheid en de beschikbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van openbaar vervoer en voorzieningen.

5. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.²⁷

5.1 Vorm en presentatie

Denk bij de vorm en presentatie van het MER aan:

- het zo beknopt mogelijk houden van het MER, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- het opnemen van een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- het gebruik maken van recent kaartmateriaal, het goed weergeven van topografische namen en het toevoegen van een duidelijke legenda.

5.2 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en zodanig worden voorzien van illustratiemateriaal dat het als geheel een goede afspiegeling vormt van de inhoud van het MER en de keuzes die voorliggen ter besluitvorming.

---

²⁷ Zie hierover ook de zienswijze van AKD, Rotterdam namens Beheermaatschappij W.T.C Amsterdam B.V (nr. 11 in de lijst van ontvangen zienswijzen en adviezen in bijlage 2 van dit advies).

BIJLAGE 1: Projectgegevens richtlijnenfase besluit-m.e.r.

Initiatiefnemer: Gemeenteraad van de gemeente Amsterdam

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Amsterdam

Besluit: Bestemmingsplannen

Categorie Besluit m.e.r. 1994: C11.1, D10,1, D11,2

Activiteit: Verdere ontwikkeling van de Zuidas met woningen, kantoren en diverse voorzieningen.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in het Parool d.d. 28 april 2010
ter inzage legging startnotitie: 29 april t/m 10 juni 2010
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 27 april 2010
richtlijnenadvies uitgebracht: 7 juli 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. B.A.H.V. Brorens
prof.dr.ir. R.E.C.M. van der Heijden
ing.msc. L.M. de Jong
drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)
drs. J.P. Siedsma (secretaris)
drs. G. de Zoeten

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie en relevante omstandigheden legt de Commissie in de meeste gevallen een locatiebezoek af.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Startnotitie milieueffectrapportage Zuidas Amsterdam - Flanken, 31 maart 2010;
- Visie Zuidas, gemeente Amsterdam, Dienst Ruimtelijke Ordening en Arup London, 9 september 2009;
- Campusvisie en Kader VU-kwartier 2010-2020, Vrije Universiteit van Amsterdam, 15 februari 2010;
- Stedenbouwkundig masterplan VUmc, VU Medisch Centrum Amsterdam, 8 februari 2010;
- Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040, gemeente Amsterdam, Dienst Ruimtelijke Ordening, 26 januari 2010;
- Waterbergingsopgave Zuidas, Waternet, 25 augustus 2008;
- Sponge Job Zuidas, water bij hoge dichtheid, Waternet en Gemeente Amsterdam, augustus 2007.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. A.J.H. Mante, Amsterdam
2. Brandweer Amsterdam-Amstelland, Amsterdam
3. Rijkswaterstaat, directie Noord-Holland, Haarlem
4. Vereniging Beethovenstraat/Parnassusweg, Amsterdam
5. J.D.M. Meurs, Amsterdam
6. Bewonersvereniging "De Mirandabuurt", Amsterdam
7. Milieucentrum Amsterdam, Amsterdam
8. WOCB Wijkopbouwcentrum Buitenveldert, Amsterdam
9. Vereniging Vrienden van het Beatrixpark, Amsterdam
10. Gemeente Amstelveen, Amstelveen
11. AKD, namens Beheermaatschappij WTC Amsterdam
12. P.H. Kemme, Amsterdam
13. M.L. Mante-Wagenaar, Amsterdam
14. Bewonersplatform Zuidas, Amsterdam

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Zuidas Amsterdam - Flanken

De gemeente Amsterdam wil de Zuidas verder ontwikkelen met woningen, kantoren en diverse voorzieningen. Voor de besluitvorming over de bestemmingsplannen wordt een procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

ISBN: 978-90-421-3079-1

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

